

KUUROMYKKÄIN LEHTI

SUOMEN KUUROMYKKÄINLIITON ÄÄNENKANNATTAJA

N:o 3. Maaliskuu.

TOIMITTAJAT:
JOHN SUNDBERG HUUGO NYBERG
Vastaava. Toim. sihteeri.

25:s vuosik. 1920.

— Tilauksia vastaanotetaan kaikissa postitoimistoissa. — Hinta 4 mk. koko vuodelta. —

Kotiopintokirjoista sananen.

Kotiopintoja pitäisi järjestää jokaiseen K. m. yhdistykseen. Tärkeä puoli on tietysti luettavan kirjan valinta. Kuulevain piirissä on käytetty m. m. Telan kirjoittamaa „*Isien töitä*“ Arvattavasti ainakin tämän kirjan alkupuoli soveltuisi kuurojenkin luettavaksi. Innokas lukija kyllä jatkaisi loppuun asti vaikkakin yksinensä. Toinen, kuuromykkä-äideille sopiva opintokirja on tohtori A. Ruotsalaisen kirjoittama „*Äitien huolet*“, jota äsken on ehdotettu kuulevain opintopiireissä luettavaksi. Kyösti Vilkunan kirjoista voisi luultavasti myös helposti löytää huvittavaa ja kehittävää lukemista. Kieli on ainakin toisissa näistä kirjoista jotenkin helppoa.

Muuten on huomattava, että kansakoulun kirjat nykyään ovat muodostuneet niin hauskoiksi, että niistäkin voi saada varsin sopivaa lukemista kuuromykkäin kotiopintopiireille. Mainittakoon ensi sijassa uudenaikaiset oppija-lukukirjat, jotka käsittelevät *Suomen historiaa*. Niitä on ainakin kaksi, toinen *Yrjö Koskisen* ja *Voionmaan* tekemä, toinen *Mantereen* ja *Sarvan* kirjoittama. Kumpikin sisältää rinnakkain varsinaiset „läksyt“ ja lukukappaleina mitä erilaisempia oloja valaisevaa lukemista, minkä luulisi huvittavan tiedonhaluisia kuuromykkiä. Molemmat kirjat ovat runsaasti kuvilla varustetut.

Samaten voi suositella esim. Hanna Favorinin *Maantieteen oppikirjaa* (uusi, äsken ilmestynyt painos). Sekin on kuvitettu ja sisältää hauskoja kuvauksia koko maan piiristä.

Huomioonotettava on myös kuuromykkiä var-ten kirjoitetut koulukirjat, koska monella yläluokalla ei ehdiä kokonaan lukea esim. *Luonnon-*

tiedon oppikirjaa, ja vielä vähemmän »*Yhteiskuntaopasta*». Ehkäpä viimemainittu olisi erittäin sopiva ensinäiseksi kotiopintokirjaksi, koska se sisältää paljon käytännöllisessä elämässä tarvittavia tietoja. Painos lienee tosin loppuunmyyty, mutta monet kuuromykkäthän omistavat tämän kirjan kouluajaltansa.

On siis lukijoilla vara valita. Sopinee kuuromykkäin Lehdessä ehdottaa muitakin sopivia kotiopinto-kirjoja kuin yllä mainitut. Muistettava on ennen kaikkea, että opinnot tuottavat hyötyä ainoastaan, jos niitä *kestävästi* harjoittaa. Alku tosin työn kaunistaa, ja on ilahduttava nähdä joukon nuoria kokoontuneina innolla tuumimaan, miten voisivat oppimalla edistyä. Mutta vain pikäaikainen opiskelu tuottaa tuloksia. Hetken innostus haihtuu tyhjiin, ellei sitä seuraa kestävä työnharrastus.

N. Helsingius.

Porvoon hiippakunnan piispa Herman Råbergh †.

Maaliskuun 3 päivän illalla nukkui rauhallisesti kuoleman uneen Porvoon hiippakunnan vanha piispa Herman Råbergh yli 81 vuoden vanhana. Hän oli piispana 28 vuotta. Sitä ennen hän oli kirkkohistorian professorina Helsingin yliopistossa 20 vuotta. Vainaja oli hienosti sivistynyt, oppinut, lämminsydäminen ja hurskas mies, kunnioitettu laajoissa piireissä. Pitkän elämänsä aikana teki hän paljon työtä pappien kasvattajana yliopistossa ja sitten Porvoon piispana. — Piispa Råbergh oli myös kuuromykkäin ystävä. Monet vuodet oli hän jäsenenä Porvoon kuuromykkäinkoulun koulu-

H. Räbergh.

neuvostossa ja kävi silloin tällöin katsomassa koulua. Erittäin suurta osanottoa osoitti hän kuuromykkäin sielunhoidolle, eli k.m. matkapappien työlle. Hän kyseli tarkoin, tavatesaan matkapapin, miten papin toiminta kuuromykkäin parissa menestyy. Piispa osoitti tuntevansa tarkoin kuuromykkäin luonnetta, heidän tarpeitaan ja asemataan. Rakkaudella hän ajatteli heitä ja toivoi, että oikea jumalanpelko ja hyvät tavat leviäisivät pysyväisesti kuuromykkäin keskuuteen.

Kiitollisuudella ja kunnioituksella muistamme pitkän elämäntyön suorittanutta piispa Räberghia.

Tekla Sofia Holmström †.

Viime helmikuun 26 p:nä illalla kuoli Turussa opettajatar neiti *Tekla Sofia Holmström* sydänhalvaukseen 66 vuoden ikäisenä.

Neiti Holmström oli syntynyt Turussa, jossa hänen isänsä oli lääkärinä, 15 p:nä marraskuuta 1853. Hän asui nuorena lähellä kuuromykkäin koulua ja näki usein kuuromykkäin kulkevan kouluun. Hän päätti silloin antautua kuuromykkäinopettajaksi. Tämä tapahtui v. 1886. Hän opetti ensin viittomakoulussa, mutta v. 1892, jolloin puhekoulu Turussa avattiin, alkoi hän valmistautua puhekoulun opettajattareksi. Sitävaran hän kävi myöskin ulkomailla oppia hake-massa. Hän tuli puhekoulun opettajattareksi v. 1894 ja suoritti samana vuonna marraskuussa opettajatarkokeet Kuopion kuurojenkoulussa. Hän oli Suomessa ensimmäinen, joka suoritti asetuksen määräämät pätevyys ehdot kuurojenkoulujen vaki-

Tekla Holmström.

naisiin opettajavirkoihin. Opetus- ja kasvatustyötänsä neiti Holmström hoiti tarmolla ja innolla. Työ häntä huvitti. Ilolla hän opetti ja liikkui ystävällisesti oppilaiden keskuudessa. Hän oli suoraluontoinen ja ystävällinen työtoveri ja saavutti sekä oppilaiden että kaikkien muiden myötätunnon. Heikontuneen terveyden tähden erosi hän virastansa v. 1916. Hän oli siis ollut kaikkiaan opettajattarena 30 vuotta.

Koulusta erottuaankin neiti Holmström muisti kuuromykkiä. Usein hän kävi vanhassa koulussaan. Viimeksi koulun opettajat ja opettajattaret näkivät hänet tammikuussa tänä vuonna Turun koulun 60-vuotisjuhlassa, jossa hän oli mukana kaikkien kunnioittamana.

Neiti Holmström kuului eläissään myös Kuuromykkäin Auttajayhdistyksen keskustoimikuntaan sen perustamisesta alkaen, ollen siinä kolmattakymmentä vuotta. Koulun käyneitä kuuromykkiä hän muutenkin auttoi lahjoilla ja avustuksilla. Monesti kuuromykkät hänen avuliaisuutensa hyväkseen käyttivät. Ja monet ovat ne kuuromykkät, jotka siunaavat neiti Holmströmin muistoa.

Vainajaa jäivät suremaan veli, insinööri C. Holmström, käly ja veljen lapset sekä laaja tuttava- ja ystäväpiiri.

Neiti *Tekla Sofia Holmström* haudattiin Turussa 3 p:nä maaliskuuta. Suruhuoneeseen Porthaninkadun 1:een olivat kokoontuneet vainajan omaiset ja lukuisa ystäväin joukko. Siellä puhui valituin kaunein sanoin opettajatar Holmströmin muistolle neiti *L. Rosengren*. Tämän jälkeen laulettiin virsi. Ja sitten lähti surusaatto, johon liittyivät Turun kuurojenkoulun oppilaat opettajineen ja Turussa asuvat vainajan entiset oppilaat, verkalleen kulkemaan Turun tuomiokirkkoa kohden, jossa ruumiinsiunaus toimitettiin. Tuomiokirkossa koulun oppilaat muodostivat kunniaarivit, joiden kautta ruumisarkku urkujen soidessa suruhymniä kannettiin kirkon alttarin edustalla olevalle korokkeelle.

Ruumiinsiunauksen toimitti pastori *L. J. Rosehier*, joka ensin, pubui kauniisti Jumalan rakkaudesta ja siitä rakkaudesta, joka johti vainajaa hänen elämänsä työssä. Siunauksen loputtua lauloi tilapäinen sekakuoro „Mä kuljen kohti kuoloa“, „Taivaaseen käy tieni“ ja „Uinahda vienosti povessa maan.“ Sitten alkoi seppelten ja kukkien laskeminen ruumisarkulle. Ensinnä laski seppeleen vainajan veli, insinööri *C. Holmström*, omaisten puolesta, kiittäen siitä rakkaudesta, joka oli vallinnut vainajan ja omaisten välillä. Insinööri *E. Holmström* laski omasta, vaimonsa ja veljensä puolesta seppeleen, jonka nauhoissa oli: Viimeinen surullinen tervehdys! Entisten työvereiden puolesta laskivat neiti *H. Liljefors* ja opettaja *H. A. Juhola* seppeleen, jonka nauhoissa luettiin: Kiitos suorasta vilpittömästä ystävyystäsi ja innostavasta työstäsi! Näiden sanojen johdosta puhui jälkimäinen laskija vainajan työstä Turun koulussa, ilmoittaen vainajan määränneen suuren osan omaisuutensa kuuromykkäin hyväksi. Koulun yläluokan oppilas *Anna Jakovleff* laski arkulle katajanoksaseppeleen, puheen samalla kiitollisuuden sanoja koulun vanhan opettajaren muistolle. Useiden Oulun kuurojenkoulun opettajain seppeleen laski johtajatar *S. Liljefors*. Sepeleeseen oli liitetty seuraavat omistussanat: Kuuromykkäin-ystävälliselle ja utteralle työntekijälle! Sydämellisin tervehdyksin. Vainajan entisten oppilaiden puolesta laski *Justus Heino* ruumisarkulle kauniin kukkavihon. Neiti *S. Lundell* laski sepeleen omasta ja siskonsa, johtajatar *Emma Lundellin* puolesta. Sitäpaitsi laskivat sepeleitä ja kukkia vainajan lukuivat ystävät ja tuttavat sekä m. m. Jyväskylän koulusta esitettiin surutervehdykset.

Kun seppelten ja kukkien laskeminen oli loppunut, lauloi mainittu sekakuoro „Jerusalem, sä uus’ ja ylhäinen“. Tuomiokirkosta ruumisarkku kannettiin ruumisvaunuihin ja surusaatto lähti hiljalleen Turun vanhalle hautausmaalle, jossa ju useat kuuromykkäin työntekijät lepäävät. Siellä kätettiin Tekla Sofia Holmströmin ruumis sukhautaan kalmiston rauhaan keväisen auringon luodessa kirkkaita säteitään korkeaksi kohonneen kukkaiskummun yli.

Plm.

Hautauspäivän jälkeisenä sunnuntaina olivat neiti *H. vainajan* omaiset kutsuneet Turun k. m. koulun opettajat ja oppilaat sekä hänen entiset oppilaansa kahville kouluun. Tilaisuudessa pitivät puheita neiti *S. Liljefors* ja oppilas *Impi Jokinen*. Ent. oppilas *Justus Heino* luki opettaja-vainajansa muistolle omistamansa runon. Kuulevat vieraat lauloivat hengellisiä lauluja, neiti *E. Drake* piti rukouksen. Läsnaölilojille tarjottiin runsaasti kahvia. Juhla oli mieltäylentävä ja kaunis.

Alma Uhlén †.

Viime helmikuun 24 p:nä kuoli Helsingissä kauppias, neiti *Alma Uhlén*. Hänen nimensä näemme ensikerran Kuuromykkäin Lehden palstoilla nyt vasta kun kerromme hänen kuolemastaan. Hän ei ollut kuuromykkä. Eikä hän ollut heidän opettajansa. Ei hänellä ollut yhtään kuuromykkä-tuttavaa. Ei hän käynyt milloinkaan k. m. kokouksissa. Mutta hän oli kuitenkin lämminsydäminen k. m. ystävä, aivan harvinainen ja ihmeteltävä hyväntekijä. Hänen elämäntyöstään on varmasti tuleva paljon siunausta ja hyötyä monille Suomen kuuromykyille.

Alma Uhlén syntyi Kuopiossa v. 6/8 1865.

Alma Uhlén.

Isä oli ruotsinmaalainen, harjoitti sepänamattia ja oli muuttanut Upsalasta ensin etelä-Suomeen ja sieltä Kuopioon. Äiti oli suomalainen nainen Porvoosta. Kun Alma oli kahden vuoden vanha kuoli äiti Kuopiossa. Silloin Kuopion k. m. koulun opettaja, neiti *Emilia Kjöllersfeldt* otti pienen, äidittömän Alman kasvattilapsekseen. Alma kasvoi ja kehittyi. Hänet pantiin Kuopion tyttökouluun. Lapsena ollessaan näki hän kodissaan Kuopion kuuromykkäinkoulun oppilaita, leikki heidän kanssaan ja oppi tuntemaan heitä. Silloin syntyi Alman sydämessä sääli ja rakkaus kuuromykyihin ja se tunne pysyi hänessä läpi elämän, kuolemaan asti.

16 vuotuisena tyttönä joutui Alma kotiopettajaksi rovasti *Hirnin* perheeseen Kärkölän papilaan. Jonkun ajan kuluttua (muutti hän Helsinkiin ja pääsi siellä kirjanpitäjäksi *M. Kyrklundin* kangaskauppaan. Kun *Kyrklund* itse kuoli osti Alma Uhlén hänen kauppaliikkeesä 20 vuotta sitten. Kauppiana oli hän kovin etevä, ymmärtäväinen ja tarmokas. Kauppa kävi hyvin. Alma Uhlén teki ahkerasti työtä, ymmärsi järjestää liikkeesä asiat hyvään kuntoon ja kokosi itselleen vuosien kuluessa suuret rikkaudet ja suuren omaisuuden.

Monet muut kauppiat kokoovat rikkautaan sentähden, että heillä olisi paljon rahaa omaa itseään varten. He ovat ahneet, itsekäät ja voitonhimoiset. Alma Uhlén ei ollut sellainen. Hän kokosi myös rahaa. Mutta hän tahtoi jakaa rahaansa muille. Hän tahtoi tehdä toiset ihmiset onnellisiksi ja tyytyväisiksi. Hän oli jalo ja auttavainen. Hän lahjoitti rahaa köyhille, esim. nuorille, varattomille taiteilijoille ja oppilaille. Hän avusti

pelastusarmeijaa, sanomalehtipoikia y. m. tarvitsijoita. Mutta hän ei tahtonut, että ihmiset tietäisivät hänen hyvistä töistään. Hän ei ilmoittanut nimeään auttaessaan köyhiä. Hän oli nöyrä ja vaatimaton. Hän auttoi kauniilla ja oikealla tavalla pyytämättä ihmiskiitosta. Niinhän Jumala käskeekin tekemään.

Jo monta vuotta sitten sai Helsingin k. m. yhdistys „*tuntemattomalta ystävältä*“ lahjaksi rahasumman. Myöhemmin sama ystävä lahjoitti lisää rahaa ja osakkeita eräiseen rakennukseen. Nykyisin nuo »tuntemattoman ystävän» lahjoitukset tekevät yhteensä yli 72,000 mk. Pitkiin aikoihin ei tiedetty kuka tuo »tuntematon ystävä» oli. Lopulta saatiin tietää, että hän oli neiti *Alma Uhlén*. Mutta hän kielsi ilmoittamasta nimeään ja pyysi, että hänen lahjoittamansa rahat saisivat hänen kasvattäitinsä, neiti *Emilia Kjöllerefeldtin* rahaston nimeä. Näin kauniilla tavalla kunnioitti hän kasvatusäitinsä muistoa. Sen jälkeen on hän monilla lahjoituksilla tukenut Helsingin k. m. yhdistyksen työtä. Hän on lahjoittanut kirjoja sen kirjastoon, työtarpeita sen ompeluseuralle, rahaa kesäkotia »*Satulinna*lle» sekä Ävikin koulukodille Hyvinkäällä. Kasvatusäitinsä elämäntyön jatkamiseksi hän uhrasi suuria summia. Mutta ei siinä vielä kyllin. *Alma Uhlénin* kuoltua osoittaa hänen testamentinsa, että suuri osa hänen omaisuudestaan tulee Suomen kuuromykkäin hyväksi. Kuinka suuri summa se on ja mitä tarkempia määräyksiä vainaja on tehnyt sen käyttämisestä, sitä ei vielä tätä kirjoittaessa tiedetä. Lähitulevaisuudessa se asia selviää.

Kun ajattelemme *Alma Uhlén-vainajaa*, tuntematonta ystäväämme, niin muistamme neljännen käskyn: „*Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että menestyisit maan päällä!*“ *Alma Uhlén* totteli tuota käskyä. Kasvatusäitinsä muisto oli hänelle rakas. Hän kunnioitti sitä. Sen näemme siitäkin, että hän suuntasi hyväntekeväisyytensä kuuromykkiin, *Emilia Kjöllerefeldtin* vaaliin ihmiskunnan jäseniin. Suuri ajallinen menestys seurasikin *Alma Uhlénia*. Suuren varallisuuden omistajaksi pääsi hän, alkujaan köyhä, turvaton tyttönen. Se oli Jumalan suoma siunaus neljännen käskyn täyttäjälle.

Olen kuullut kerrottavan, että neiti *Uhlén* oli luonteeltaan tarmokas, suora, reipas, iloinen,

joka osasi levittää iloa ympärilleenkin. Hän ei koskaan valittanut vaivojaan, eikä kärsimyksiään. Kaikki vaikeutensa ja sairautensa kantoi hän itse raskauttamatta niillä toisten mieltä. Aina oli hänellä rohkaiseva, iloinen sana huuillan ystävilleen. Suoruutta osoitti hän käytöksessään ihmisille. Ja uskonnollista ulkokuullaisuutta hän vihasi. Hänen mielestään on ihmisten vähemmän puhuttava suullaan uskonnosta, mutta enemmän elettävä elämässään Jumalan tahdon mukaan.

Muutama päivä ennen neiti *Uhlénin* kuolemaa valitsi Helsingin k. m. yhdistys 25 vuotisjuhlansa johdosta hänet kunniajäsenekseen. Mutta sitä tietoa ei hän ennättänyt saada. Vainajan ruumis saatettiin asunnosta Helsingin asemalle helmik. 28 p. Saattamassa oli suuri joukko vainajan ystäviä. Kuuromykkäin pappi *H. Nybergin* johtama kuoro esitti asemalla laulua. Joukko kuuromykkiä oli seuraamassa kunnioitettua vainajaa viimeisellä matkallaan. *Hra J. Sundberg* oli kutsuttu kantajaksi. Vainaja haudattiin Porvooseen. Haudalle laskettiin paljon kukkia, m. m. Helsingin k. m. yhdistyksen sepele, jota laskiessaan *hra J. Sundberg* piti kiitospuheen.

H. N.

Kertomus Suomen Kuuromykkäin Liiton toiminnasta v. 1919.

Yhä jatkuva kallisaika on tuntuvasti ehkäissyt Suomen Kuuromykkäin Liiton toimintaa. Niinpä ei ole voitu esim. pitää suunniteltua kuuromykkäin yleistä kokousta Jyväskylässä. Paperin korkean hinnan ja painokustannusten kalleuden vuoksi ei ole voitu painosta toimittaa julkaisuja ja lehtikirjasia kuuromykkäin luettavaksi. Toistaiseksi ei myöskään ole tullut vastausta anomukseemme saada avustusta „*Längmanin rahastosta*.“ Marraskuussa teki Liiton Keskushallitus pyynnön Valtioneuvostolle, että vuotinen valtioavustuksemme korotettaisi 5:stä tuhannesta markasta 7,500 markkaan. Epätietoista on suostutaanko pyyntöömme.

Liiton asiamies sai puolenvuoden vapaapiletin valtion rautatiellä sekä 6 kpl. tilapäistä vapaalippua. Asiamiehemme, *hra J. Sundberg*, on kuluneen vuoden aikana käynyt seuraavilla paikkakunnilla: *Viiipurissa, Kouvolassa, Mikkelissä, Heimarissa, Savonlinnassa, Pieksämäellä, Jyväskylässä, Oulussa, Kokkolassa, Kronobyssä, Forsbyssä, Pietarsaareassa, Tampereella, Kiiikassa, Porissa, Hankoniemessä, Tammisaareassa, Turussa ja Hyvinkään Ävikissä*. Kuuromykkäpoikain maanviljelyskoulussa, Nuutilassa, käynti täytyi peruuttaa siellä toimitettavien korjaus- ja rakennustöiden takia. Matkoillaan on *hra Sundberg* tavannut kaikkiaan noin 600 kuuromykkää, joille hän on pitänyt esitelmää sekä jakanut neuvoja, kirjoja y. m. Asiamiehemme „*apulainen*“ *hra Eino Karilas* on käynyt *Kuopiossa, Iisalmella, Kiuruvedellä, Jyväskylässä ja Pieksämäellä* pitäen esitelmää sekä toimeenpanneen keskusteluja.

Hän on tavannut matkoillaan noin 100 kuuromykkää. Erityisen matkan teki hra Sundberg pääasiaisen tienoissa Tampereelle sikäläisen haaraosaston pyynnöstä. Pastori *H. Nyberg* on myöskin virkamatkoillaan ajanut Liiton asioita.

V. 1919 ovat ilmestyneet painosta Liiton äänenkannattajat „*Kuuromykkäin lehti*“ ja „*Tidskrift för Dövstumma*“ sekä „*Kuuromykkäin Joulu*“ ja „*Dövstummas Jul*“ nimiset joululehdet. Suomenkielisellä lehdellä on noin 1,100 tilaajaa, ruotsinkielisellä noin 500 ja ovat ne tuottaneet tappiota. Joululehtiä on myyty 5,000 kpl. suomenkielistä ja 3,000 ruotsinkielistä. Niistä saadulla voitolla on Liiton äänenkannattajain tuottama tappio korvattu. Painosta on Liiton toimista ilmestynyt pas ori Nybergin kirjoittama kirjainen „*Sofie ja Angelique Bovalliusen muisto*“ suomen- ja ruotsinkielellä, sekä saman kirjoittama kertomus „*Mykkä Lida*“ suomenkielellä.

Liiton vuosikokous pidettiin toukokuun 11 p:nä Helsingissä. Kalliiden matkakustannusten ja Liiton kehnöjen rahavarain vuoksi ei keskushallitus tällä kertaa voinut maksaa haaraosastojen edustajain matkoja. Sentakia olikin vuosikokouksessa vain 4 haaraosastoa edustettuina, nim. *Porvoo, Riihimäki Tampere ja Turku*. Vuosikokousta johti Liiton puheenjohtaja, tarkastaja *V. Forsius*, sihteerinä toimi pastori *H. Nyberg*. Keskushallitukseen valittiin uudelleen tarkastaja *V. Forsius* ja rouva *J. Stadius*, jotka arvannon kautta olivat eroamisvuorossa. Hra *Heljän* sijaan, joka myös arvannon kautta erosi, valittiin professorin rouva *Anna Heikinheimo*. Neiti *Anna Nyströmin* sijaan, joka muutti pois paikkakunnalta, valittiin kirjaltaja *A. Jokelainen*, Muut hallituksen jäsenet pysyivät paikallaan.

Lisättyyn keskushallitukseen valittiin eroamisvuorossa oleva, opettaja *J. K. Palomaa* Turusta uudelleen, sekä uudeksi opettaja *E. J. Pesonen* Mikkelistä. Tilintarkastajiksi valittiin entiset: maisteri *Yrjö Karilas* ja neiti *Thyra Eklund* sekä varalle tuomari *Arthur Vetzell*. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin neiti *Anna Nyström* ja hra *W. Lindberg*.

Vuosikokoukseen oli lähetetty seuraavat keskusteluskysymykset: 1) Kaavakkeiden toimittaminen haaraosastojen vuosikertomuksia varten. 2) Rahainkeräyksen toimeenpaneminen kuuromykkämiesten vanhuuden kotia varten. 3) Kuuromykkäin sivistysrahasto. 4) Piirikokouksien järjestäminen. 5) Neuvonantajan hankkiminen Suomen kuuromykkäin Liitolle. 6) Keskushallituksen ilmoitus Liiton äänenkannattajain taloudellisesta asemasta. 7) Työnhankinta kuuromykyille. 8) Oppikurssin järjestäminen sormija viittomakielen oppimiseksi työjohtajille.

Useimmat yllä luetelluista keskusteluskysymyksistä lähetettiin Keskushallitukselle harkittaviksi sekä mahdollisesti toteutettaviksi.

Keskushallitus on puheenjohtajakseen valinnut tarkastaja *V. Forsiuksen*, varapuheenjohtajaksi past. *H. Nybergin*, asiamieheksi ja rahastonhoitajaksi hra *J. Sundbergin* sekä sihteeriksi past. *H. Nybergin*, kun entinen sihteeri rouva *J. Stadius* ilmoitti luopuvansa toimesta.

Liiton asianmukaista rekisteröimistä varten on ryhdytty sen sääntöjä muuttamaan uuden yhdistyslain vaatimusten mukaisiksi.

Kuuromykkäin Liitto on koonnut varoja 500 mk. pastori *A. E. Nordman*-vainajan nimeä kantavan rahaston pohjaksi.

Liitolla oli v. 1919 varsinaisia jäseniä 370 ja vuosijäseniä 288. Keskushallituksella oli vuoden kuluessa 4 kokousta.

Keskushallituksen puolesta *Julia Stadius*.

Heimariin ja Laanilaan kasvitaharhanhoitoa oppimaan!

Tämän lehden lukijat tietävät, että Heimari sijaitsee Mikkelin lähellä. Laanila taas on Oulun kaupungin vieressä. Molempiin näihin kouluihin otetaan tänä ke-

väänä oppilaiksi myös kuuromykkäin koulun käyneitä. Hakemus on osoitettava koulun johtajalle Heimariin hakiessa. Laanilaan pyrkiessä on se osoitettava Oulun läänin Talousseuran johtokunnalle. Hakemuksen mukana on lähetettävä jäljennös koulutodistuksesta, papinkirja ja varattomuudentodistus, jos hakija on köyhä. Viimeksi mainitun antaa kunnallislautakunnan esimies. Heimariin voivat hakea oppilaiksi ne, jotka ovat kotoisin etelä- tai keski-Suomesta. Laanila sopii paremmin Pohjolan ty- töille.

Kasvitaharhokoulussa opetetaan kaikellaisten keittiökasvien viljelmistä, hedelmäpuiden ja marjapensaiden hoitoa, kukkien ja taimien kasvattamista y. m. Kullakin oppilaalla on hoidettavana oma alueensa, sisältäen erilaisia kasveja. Koulukasvitaharan ohella hoitavat oppilaat myös n. s. pienviljelijän mallipuutarhaa. Mutta näissä kasvitaharhokouluissa annetaan opetusta myös ruuanlaittamisessa, leipomisessa, kaljanteossa, pyykinpesussa, mankeloimisessa y. m. kotitehtävissä.

Edellisen lisäksi annan tässä vielä muutamia tarpeellisia tietoja kummastakin koulusta.

Heimarin koulu alkaa 15 p. huhtikuuta. Kurssi kestää lähes 7 kuukautta. Koulumaksu koko ajalta on 100 markkaa. Siitä saa oppilas paitsi opetusta, asunnon ja lämmön. Varattomat voivat tästä maksusta päästä vapaaksi. Ruuasta on jokaisen maksettava osuusruokalaan noin 100 markkaa kuukaudessa. Kirjat, vihkot, piirustus- y. m. pienet tarpeet pitää jokaisen itse ostaa. Kouluun tullessaan on oppilaan tuotava peitto, tyyny, lakanat ja matrasin päällinen — oljet saadaa talosta. Keittiössä työskentelyä varten on tuotava muutamia karkeasta vaatteesta valmistettuja esiliinoja ja joku pari valkohoivoja.

Niitä, jotka Heimariin haluavat, kehoitan heti lähettämään hakemuspaperinsa osoitteella: *opettajat, rouva Fiina Koskinen, Mikkelin*. Hän toimittaa ne Heimariin ja antaa sitten lähempiä tietoja kouluun tulosta.

Laanilan koulu alkaa 20 p. huhtikuuta tai viimeistään 1 p. toukokuuta. Johtokunta on luvannut ottaa kouluun kuuromykkäin koulun käyneitä noin 8—10 oppilasta. Eikö se ole ilahduttavaa, kun heillekin näin ovet avataan! Vapaoppilaspaiikkoja ei vielä luvata, mutta toivottavasti vastedes. Koulumaksu on 75 markkaa, josta köyhiä kuitenkin voidaan vapauttaa. Huoneita koululla on 20:lle oppilaalle. Vuokra oli viime vuonna 10 markkaa oppilaalta kuukaudessa. Luultavasti on se sama tänäkin vuotena. Koululla on oma osuusruokala, mutta kuukausimaksua ei voida vielä määrätä. Tietysti se koetetaan saada niin pieneksi kuin suinkin mahdollista on. Jos oppilaat haluavat olla talon maanviljelystössä, esim. heinänteossa, voivat he siitä saada kohtuullista palkkaakin.

Laanilan kouluun aikovia kehoitan lähettämään hakemuspaperinsa *Kuuromykkäin Auttajayhdistyksen Oulun piiritoimikunnalle Oulussa*, joka hyväntahtoisesti toimittanee hakemuspaperit Laanilaan ja antanee hakijoille tarpeellisia neuvoja ja ohjeita.

Mikkelistä, maaliskuulla 1920.

E. J. Pesonen.

Kiitos.

Helsingin Kuuromykkäinyhdistys on kunnoittaakseen Pastori A. Eliel Nordmanin muistoa perustanut kuuromykkäin miesten vanhainkodille keräämistään varoista rahaston, jonka nimi on „Pastori A. E. Nordmans friplatsfond“ („Pastori A. E. Nordmanin vapaapaikkarahasto“). Yhdistys on antanut tämän rahaston, joka on 2,500 markan suuruinen, Kuuromykkäin Auttajayhdistyksen Keskustoimikunnan hoidettavaksi. Vastaisuudessa sen koroista annetaan avustusta erinäisillä ehdoilla kuuromykkäin miesten vanhainkotiin pyrkijöille.

Rahasto on perustettu muistoksi varsinkin niistä ajoista, jolloin Pastori Nordman vuosien 1894—1907 pääsiäisinä kävi pitämässä jumalanpalveluksia ja jakamassa Herran ehtoollista Helsingin ja sen ympäristön kuuromykyille.

Tästä kauniista lahjasta, jonka Keskustoimikunta ilolla on ottanut hoitaaksensa, pyytää Keskustoimikunta Helsingin Kuuromykkäinyhdistykselle ja erittäinkin sen puheenjohtajalle, toimittaja John Sundbergille, lausua lämpimän kiitoksen.

Turussa, 15 p:nä helmik. 1920.

*Kuuromykkäin Auttajayhdistyksen
Keskustoimikunta.*

Tietoja kotimaasta.

Uusia vakinaisia jäseniä S. K. L:n jäsenluetteloon: Hietala, Olga, ?, Kymi; Kuparinen, Lydia palvelijatar, s:a; Aulanko, Väinö, pastori, Kotka; Åberg, Fanny, palvelijatar, Porvoo; Lindroos, Edvard, sianhoitaja, Hummelsund; Pykäläinen, Juho, piirustaja, Viipuri; Tolpo, Arvi, kirjansitoja, s:a; Suikkanen, Armas, kirjansitoja, s:a; Hämäläinen, Oskari, maalari, s:a Tiainen, Matti, suutari, s:a; Tiainen, Evastiina, rva, s:a; Kakko, Salomo, palstalainen, Mustamäki; Puustinen, Alf, red, työmies, Viipuri; Lassila, August, työmies, Hämeenlinna; Lassila, Maria, rva, s:a; Salomaa, Mandi, rva, Helsinki; Salomaa, Väinö, puuseppä, s:a; Carlstedt, Ellen, nti Porvoo; Tegengren, Irene nti, s:a; Eriksson, Hilda, työläinen, s:a; Nyman, Hilda, rva, s:a; Nyman, Axel, puuseppä, s:a; Lindholm, Frans, maatyömies, s:a; Raitio, Elin, rva, s:a; Raitio, Emil, suutari, s:a.

Kuolleita. Maaliskuun 9 p. v. 1919 kuoli Kokemäellä talollisen poika *Kalle Johannes Klemola* 59 v. vanhana. Hän sairasti pitkäaikaista tautia. Oli käynyt viittomakoulua Turussa. Entinen piispa Alopeuksen oppilas. Hän oli siivo ja hiljainen mies, teki kaikenlaisia töitä äidin ja isän tykönä siitä asti kun pääsi pois koulusta. Hän

jätti ijäkää vanhemmat, sukulaiset ja ystävät. Hän oli Suomen k. m. liiton jäsen.

Maaliskuussa 1918 kuoli sukulaisten tykönä Eurassa *Gustaf Sjöblad* 68 v. vanhana. Hän on käynyt ruotsalaisessa viittomakoulussa Turussa, entinen Malmin oppilas.

Vuonna 1918 toukokuussa on Sievissä kuollut kuurom. renki *Oskari Manninen*. Hän oli syntynyt Vetelistä, mutta oli 3 vuotta ollut renkinä metsäherro Alopaeuksella Sievissä. Eräänä päivänä tehdessään apetta hevoselle kaatui hän äkkiä kuolleena tallin lattialle. Sydänhalvaus oli kohdannut häntä. Oskari Manninen oli siivo ja kunnollinen mies. Hän oli Jyväskylän koulun entisiä oppilaita. Hän oli kuollessaan 31 v. vanha.

Helmikuun 3 p:nä kuoli Perniön Kyynärässä leskirouva *Siiri Mäkelä* 41 vuoden vanhana. Vainaja oli käynyt Turun viittomakoulun ja pääsi sieltä v. 1894. Käytökseltään oli hän nöyrä ja vaatimaton.

Siiri Mäkelää jäivät syvästi suremaan neljä pientä lasta, äiti, sisaret ja veljet perheineen sekä monet ystävät ja tuttavat.

Vainaja haudattiin Perniön hautausmaahan 14 p:nä helmik.

Helmikuun 6 p:nä joutui kalkkitehtaan työmies *K. V. Peräniitty* Paraisilla tapaturmaisen kuoleman uhriksi. Kalkkitehtaassa kuljetettiin vaunua, joka oli täynnä kalkkikiveä, mäkeä ylöspäin. Silloin tapahtui, että vaunu äkkiä irtautui ja vieri alas päin Peräniityn päälle, joka heti kuoli.

K. A. Peräniitty oli käynyt Turun viittomakoulun, josta hän sai päästötodistuksen 1897. Luonteeltaan hän oli ystävällinen ja hiljainen. Suremaan häntä jäivät leski ja yksi lapsi sekä lukuisat ystävät.

Hän haudattiin 15 p:nä helmik. Paraisten hautausmaahan.

Tapaturmia. Kuurom. työmies Kalle Ala-Yrjölälle Kannuksesta sattui viime lokakuussa ikävä tapaturma. Ala-Yrjölä oli työssä Kannuksen suurella rakennuksen alaisena olevalla sähkölaitoksella. Hän kuletti savea työntökärryllä lankua pitkin syvän kuopan yli. Siinä hän kompastui ja putosi kuormineen kuoppaan. Hänen vasen olkapäänsä ja käsivartensa loukkaantui. Hän ei voinut yhteen kuukauteen olla työssä. Nyt on Yrjölä jo työssä, mutta ei olkapää ole vielä oikein terve. Yrjölä on saanut tapaturmavakuutusyhtiöltä apurahaa.

Samalla sähkölaitoksella ovat työssä myös kuuromykät Friiti Korpela ja Kustaa Saarenpää.

Porvoon k. m. koulun johtajaksi on valtioneuvosto nimittänyt saman koulun opettajan, hra *E. Kvarnströmin*.

Yleinen suomalainen aistivalliskoulujen opettajain kokous ajotaan pitää ensi kesäkuun 17, 18 ja 19 päivänä Perttulan tylsämielisten koululla Hämeenlinnan lähellä.

40 vuotta kuuromykkäin opettajana on neiti Emilia Strunck ollut Kuopiossa. Hän alkoi opettaa kuuromykkiä jo syksyllä v. 1879. Hän on vielä hyvissä voimissa ja jatkaa työtään innolla ja menestyksellä.

Palkinnon saanut. Suomenkielisten Maanviljelysseurojen järjestämässä, maamiesseurojen välisissä kasvitarihakilpailuissa. Joulukuun 19 p:nä 1919 on Kodisjoen maalaisseuran jäsen, kuuromykkä Isoettala, saanut pistemäärällä 90 ensimmäisen palkinnon, Suomen Osuuskauppojen kunniakirjan.

Riihimäen kuuromykkäinyhdistyksen vuosikokous pidetään 4 p:nä huhtik. eli ensimmäisenä pääsiäispäivänä alkaen klo 2 päivällä eteläpiirin kansakoululla. Silloin päätetään m. m. R:mäen k. m. yhdistyksen muuttamisesta kiertäväksi yhdistykseksi, sekä sääntöjen muutoksista uuden yhdistyslain mukaisiksi. y. m.

Toisena pääsiäispäivänä pidetään piirikokous klo 12 päivällä.

Ohjelmasta mainitaan m. m. kertomakilpailu „hienosta käytöksestä“ jäseniä varten. Siis pyydetään jokaista jäsentä ajattelemaan „hienosta käytöksestä“, jonka kilpailuun käsketään väkisin kaikki jäsenet, vaikka viittomalla. Palkintoina kirjallisuutta.

Riihimäen kuuromykkäinyhdistyksen pääsiäisiltama pidetään 5 p:nä huhtik. R:mäen Palokunnantalolla, alkaen klo 7 j. p. Helsingin kuuromykkäin näyttelmäseuran avustamana. Ohjelmana: Alkusoittoa, Maamme-laulu (8 k. mykkää) Tervehdyspuhe, Taikatemppeja, Näytelmäkappale „Lea“, Soolotanssia, „Chaplin“ ryysymaalarina, lopuksi tanssia.

Hankitaan asuntoja kuuromykkille, jotka ilmoittavat ennen iltamaa Lauri Vainolalle. Osoite: *Oitti.*

Viipurin Kuuromykkäinyhdistyksessä oli vuosikokous tämän kuun 1 p:nä. Läsnä oli 15 kuuromykkää.

Toimitettiin johtokunnan vaalit, jolloin valittiin yksimielisesti puheenjohtajaksi rouva Helmi Kaski, varapuheenjohtajaksi ja sihteeriksi Lyyli Rytkönen, rahastonhoitajaksi hra Arvi Tolpo, kirjastonhoitajaksi hra Armas Suikkanen sekä muiksi jäseneksi neiti Elviira Ampuja ja hra Hj. Lovén.

Puheenjohtaja piti vuosikokouksessa oleville vuosikertomuksen kuluneen vuoden vaiheista, vaikeuksista, tapahtumista ja töistä.

Turun Kuuromykkäin urheiluseura »Valppaan» vuosikokous pidettiin tammikuun 11 p:nä. Kun vuosikertomus oli luettu, tilit esitetyt ja johtokunnalle myönnetty vastuuvapaus, toimitettiin virkailijain vaalit. Puheenjohtajaksi valittiin hra B. Kaski, varapuheenjohtajaksi hra A. Vilkki ja johtokuntaan hrat K. Järvinen, V. Kallio, E. Savisaari, rouva S. Vieno ja neiti M. Tammi.

Sitten johtokunta valitsi keskuudestaan E. Savisaaren sihteeriksi ja A. Vilkin kassanhoitajaksi. „Valppaan“ jäsenluku on nyt 51.

Shakkipelin harrastus. Tammikuun 18 p:nä perustettiin Turun Kuuromykkäinyhdistyksessä uusi ala-osasto; nimittäin shakkiseura. Sääntöt shakkiseuralle laadittiin ja saatiin niille vahvistus. Shakkiseuran kokous pidettiin helmikuun 8 p:nä ja silloin valittiin virkailijat, nimittäin puheenjohtajaksi herra A. Vilkki, varapuheenjohtajaksi herra B. Kaski ja johtokuntaan hrat V. Kallio, J. Lehtimäki ja Savisaari. Seuralla on nyt 15 jäsentä, joista naisia on vain 6. Päätettiin pelata shakkia joka keskiviikko ilta ja sunnuntai klo 10—2 päivällä.

Joulupuuro-iltia vietettiin jouluaattona Turun Kuuromykkäinyhdistyksessä. Sali oli juhlallisesti koristettu ja lattialla seiso i kauniisti koristettu joulupuuro. Neiti L. Sahlberg, joka korkeasta iästä huolimatta oli mukana, piti lyhyen kauniin joulusaarnan, jonka jälkeen tarjottiin haikille teetä leipineen ja vihdoin lämmintä hyvin keitettyä joulupuuroa puolukkamehun kanssa, (Ei voi saada riittävästi maitoa.) ja tilaisuudessa tarjottiin 10 suomalaista ja 3 ruotsalaista Kuuromykkäin Joululehteä köyhille kuuromykkille Turun Kuuromykkäin Auttajayhdistyksen toimesta. E. Savisaari luki joulukertomuksen. Iltta kulutettiin juhlallisesti ja jätti jokaiselle kauniin muiston tästä jouluaattoyhteisvietosta.

Joulu-juhlaa vietettiin Turun K. m. y:ssä vanhan tavan mukaan Uuden vuoden aattona klo 6—1 yöllä. Juhlaan oli saapunut maaseuduilta runsaasti kuuromykkiä. Sali oli täynnä väkeä. Ohjelma oli vaihtelevaa ja oli opittavainen kaikille. Leikittiin paljon ja ohjelman lopussa oli Uuden vuoden kuvaelma, joka onnistui erittäin hyvin. Joulu-ukko kävi juhlassa jakelemassa kolme korillista joululahjoja. Juhla päättyi yöllä ja kaikki saivat hauskan muiston tästä joulujuhlasta.

Iisalmen kuuromykkät pitivät hauskan joulujuhlan kaupungin kansakoululla joulukuun 31 p:nä. Puhujina esiintyivät rouva M. Halonen Iisalmelta ja hra Rurik Pitkänen Kuopiosta, kumpikin selostaen kuuromykkäin yhteenliittymisen tärkeyttä. Lausuttiin runoja, valettiin tinaa, leikittiin, keskusteltiin ja lopuksi erottiin tyytyväisinä illanviettoon.

Helsingin k. m. yhdistys 25 vuotias. Viime helmikuun 14 p:nä vietti maamme suurin ja elinvoimaisin k. m. yhdistys Helsingissä 25 vuotisen toimintansa muistoa. Tilaisuutta varten oli k. m. yhdistyksen kokoushuone kaunistettu Suomen lipuilla, köynnöksillä, kynttilöillä, kukilla sekä yhdistyksen merkkihenkilöitten kuvilla. Läsnä oli väkeä huone täynnä. Viipurin, Turun, Tampereen ja Riihimäen k. m. yhdistykset olivat lähettäneet edustajiaan tähän tilaisuus-

teen. He toivat tervehdyksiä yhdistyksiltään. Juhlissa pidettiin useita puheita. Erityisesti muisteltiin henkilöitä, jotka 25 vuotta sitten olivat mukana yhdistystä perustettaessa. Monet heistä ovat kuolleet. Pitkä vainajain luettelo juhlahuoneen seinällä muistutti juhluvieraille elämän katoavaisuutta kertomalla heille ketkä yhdistyksen jäsenet kuoleman kautta jo ovat siirtyneet tästä elämästä toiseen. Vainajille omistetussa muistopuheessaan kertoi hra *A. Norstedt* erityisesti mitä hrat *Julius Hirn* ja *Albert Tallroth*-vainajat ovat Helsingin k. m:lle tehneet ryhtyessään 25 v. sitten yhdistystä perustamaan. Läsnoillelle, eläville k. m. yhdistyksen perustajille puhui hra *J. Sundberg*, kutsumalla, heidät kaikki yhdistyksen elinkautisjäseniksi. Tarkastaja Forsiukselle ojennettiin hopeainen rintaneula muistoksi siitä, että hän väsymättä on ollut 25 vuotta yhdistyksen johtokunnassa. Tarkastaja vastasi pitämällä vakavamielisen puheen. Yhdistyksen vanhalle, nyt juuri eronneelle sihteerille, rva *Julia Stadiukselle* puhui tarkastaja myös luvaten hänelle yhdistyksen puolesta hänen sihteeripalkkionsa elinkautiseläkkeeksi. Hra *Karilas* puhui herra *J. Sundbergille* kiittäen häntä uskollisesta uhrautuvasta työstään, sekä ilmoitti toveriensa puolesta heidän suurennuttaneen *J. Sundbergin* kuvan yhdistyksen kokoushuoneen seinälle. Samalla kuva paljastettiin. Juhlaan saapui monia tervehdyksiä, kirjeitä ja sähkösanomia kotimaasta, Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta. Juhlan johdosta oli myös päätetty yhdistyksen kunniajäseneksi kutsua kauppias, neiti *Alma Uhlén*, joka monin tavoin „tuntemattomana“ oli yhdistystä rahallisesti avustanut. Juhlavieraitten joukossa nähtiin myös yhdistyksen entinen puheenjohtaja, rouva *Elma Eklund-Ignatius*.

„Lesken ropo“ laatikoista saatiin Mäntän kuuromykkäin kokouksessa $2\frac{1}{2}$ yhteensä 29 mk. Säästölaatikkojen omistajille huomautetaan, että säästölaatikot pitää säilyttää huolellisesti ja kivässä paikassa, etteivät paperirahat niissä kostu ja pilaannu. Eräaseen Mäntän laatikkoon oli mennyt vettä ja paperirahat olivat kastuneet, homehtuneet, kuluneet rikki ja menneet kelvottomiksi. Sellaista on kaikkien varottava.

Varkaus. Allekirjoittaneelta varastettiin 4 kal-lisarvoista ketunnahkaa viime joulukuun 28 p:nä. Pyydettiin Porista 2 etsiväpoliisia, jotka vangitsivat epäluulonalaisena erään miehen ja veivät hänet Poriin enempiä tutkimusta varten ja niin tunnustikin varastaneensa ne nahat, mutta nahkoja ei saatu takasin sillä varas oli jo ehtinyt ne myydä. Vaadittiin rahat takasin vaan ei niitä-täkään hänellä ollut mukansa.

Varas passitettiin Turkuun lääninvankilaan, jossa hän on nytkin vielä.

Kihlakunnan oikeudessa käsiteltiin varkausjut-tua tämän helmikuun 20 p:nä. Asia ei päätty-nyt vielä, sillä varas rupesi kieltämään oikeuden-edessä ja häntä avusti kuuluisa asianajaja vara-tuomari *Procope Porista* ja allekirjoittanutta avusti nimismies. Varas oli saapuvilla jalat rautakah-leissa ja vietiin takasin Turkuun vankilaan.

Varkaan kautta tuli allekirjoittaneelle suuri va-hinko, sillä ketunnahat maksoivat silloin à 1,500 mk. eli 6,000 mk. Etsivienpoliisien palkkaan 2,300 mk. ja hevosmiehille, jotka toivat etsivät-poliisit *Porista* ja veivät takasin yhteensä 280 mk.

Allekirjoittanut sai tänä talvena 8 kpl. kettua.

Kaarlo Markkula.

Rahainkeräys Kuuromykkäin miesten vanhainkodin hyväksi on tuottanut edelleen-kin hyviä tuloksia. Rahaa on kertynyt jo yli 72,000 mk. Kiitokset ahkerille kerääjille! Kerät-käämme edelleenkin ahkerasti.

Haluan oppia mehiläisen hoitoa. Jos jol-lain kuuromykkällä olisi mehiläisiä hoidettavana ja ottaisi minut oppimaan mehiläisen hoitoa, pyydän ilmoittamaan.

Kunnioituksella, *Erik Isoettala,*
Rauma, Kodisjoki.

Kihloissa:

Nelmi Kaattari, *Kustaa Saarenpää,*
Himanka Kannus
7. 2. 1920.

Katkeralla surulla ilmoitamme että rakas
mieheni ja isäni

Kaarle Aksel Peräniitty

kuoli tapaturman kautta Paraisissa kivikai-voksessa Helmikuun 6 p:nä k:lo $1\frac{1}{2}$ 2 iltapäivällä, 38 vuoden 11 kuuk. ja 11 päivän iässä, jättäen suremaan vaimon ja yhden tytön.

Hulda ja Aksa Peräniitty.